

סימנים פוליטיים 1967-1982

מיכה אולמן, דגנית ברסט, ציבי גבע, יאיר גרבוז, משה גרושני, דוד

טרטקובר, פנחס כהן גן, מיכל נאמן, דוד ריב, יגאל תומרקין

5.4.90 – 29.5.90

האמן אינו מסוגל לשרת את המאבק לחופש בלי להפנים את התכנים החברתיים שבו, בלא שיחוש בכל ישותו את משמעות המאבק, את הדרמה שבו, וחופשי יחפש ביצירתו את הגשמת עולמו הפנימי...

אנדרה ברטון, ליאון טרוצקי 1938

שילובם של סימנים פוליטיים מזוהים ביצירת האמנות נוגע במודע בשאלות של הגדרת האמנות. ההחלטה המביאה אמן להכיל סימנים פוליטיים בשפה החזותית מצביעה על נסיון ליצור מפגש בין שפה אמנותית למציאות חברתית. קיום אמיתי של מפגש מעין זה מותנה במצב חברתי המאפשר אמנות נסיונית וביטוי אישי והוא מתבטל בתנאים של אמנות מגויסת. התוקף האמנותי והמוסרי של יצירת אמנות מעורבת איננו מתמצה בהזדהות עם עמדה פוליטית מסויימת, אלא ביכולת האמן לגעת בנקודת זמן חיונית במורכבויות חברתית ואנושיות בעלות תוקף היסטורי.

המתח הנגרם בעמידה מול מעגלים חברתיים ואמנותיים מגביר את הפער בין המוסכם לפרטי. מידת המעורבות שבוחר האמן קשורה בערעור של נורמות חברתיות ואמנותיות הקובעות את מבנה קיומנו. התפוררות האידאות הפוליטיות בישראל והתחזקותו של מנגנון פוליטי פונקציונלי מדגישים את הפער שבין ההגדרות למציאות ויוצרות זיקה מושגית בין תהיות חברתיות לשאלות אמנותיות. התרופפות ההגדרות החברתיות והעדר טרמינולוגיה אמנותית מקובלת, מאפשרים הכלאה משמעותית המסמנת מקום ותקופה.

המרחק הכרונולוגי שנקבע בתערוכה הנוכחית נועד לבדוק את הרלבנטיות המוסרית של תפיסה מעורבת. בין השנים 1967 – 1982 חל מפנה ונורמות ערכיות שהנחו את ישראל בשנותיה הראשונות השתנו. מלחמת לבנון והאינתיפאדה משקפות באופן מעשי תהליך, שראשיתו בניסיון לכוף על החברה בארץ את תפיסת ארץ ישראל השלמה. האשליה שטופחה, והפער בחברה הישראלית בין מציאות לאידאולוגיה מבוטאים באירועים ובמצבים אקטואליים המתורגמים בעבודות האמנות לסימנים חושפים, מבקרים ומבשרים. טווח הזמן מדגיש את רמת התהליך ואת המשקל הסגולי הנודע להטמעתם ולעוצמתם של ערכים חברתיים במסגרת היצירה האמנותית.